

Razgrajači in kriminalci

Naslov našega uvodnika je treba pravilno razumeti: »razgrajači in kriminalci« pomeni, da niso vsi razgrajači kriminalci, da pa se lahko pridružijo razgrajalcem tudi kriminalci. In to se je zgodilo ob koncu preteklega tedna v Rimu, Bologni, Turinu in še v nekaterih drugih večjih italijanskih mestih.

Razborito razpoloženi študenti rimske univerze so šli v soboto spet na ceste demonstrirati za tisto, kar smatrajo za svoje ideale, kar pa bi lahko imenovali tudi interesi. Pri tem so se pretepali s policijo in razgrajali. To ni absolutno nič izrednega in vznemirljivega — obratno, to spada k normalnim doživetjem vsake študentske generacije. Med nami starejšimi najbrž ni akademsko izobraženega človeka, ki bi se ne bil vsaj enkrat, če ne večkrat, pretepal med kakšno demonstracijo s policijo in ki bi ne bil razbil vsaj par šip. Priznam, da sem jih tudi jaz. Zato se nimamo pravice razburjati nad današnjo univerzitetno mladino, če se pretepa in razbija šipe na javnih poslopih in na hišah, kjer imajo svoje sedeže tisti, ki jih smatra za »nasprotnike«, reacionarje« itd.

Bolj čudno in abnormalno bi bilo, če bi mladina tega ne delala, ker to bi bil znak, da jo pravzaprav nič ne briga, kako gredo javne zadeve, ali da je konformistična, bojazljiva in preračunljiva ter se da manipulirati od tistih, ki so na oblasti.

Tudi to, da je mladina »proti« institucijam, je normalno. Mladina je bila vedno revolucionarno, kljubovalno in oporečniško razpoložena. Seveda je vse skupaj zgledalo veliko bolj enostavno, dokler je demonstrirala proti kakim tujim, neljudskim oblastem in metala kamenje v policiste, ki so jim služili. Tedaj so študentsko mladino vsi slavili, če je to delala, in jo imeli za junško in patriotično. Če pa dela to proti današnji policiji, velja to za razgrajanje in kršitev zakonov. To je stvar tolmačenja. Toda hotenje je isto kakor vedno: univerzitetna mladina bi rada dokazala svojo veljavo in vnemo za čimprejšnje, takojšnje spremembe in reformo vsega, kar se ji zdi v državi narobe, pri čemer ji lebdi pred očmi privid nekake Utopije, države oziroma družbe, kjer bo vse idealno urejeno in kjer bodo vsi pravični in dobri. Če bo kdo izjemoma hudoben, pa bo sedel za zapahi ali pa ga bodo obesili in nihče seveda ne bo jokalo za njim. Pri tem igra vlogo tudi znana moralizatorska ihta mladih, ki starejšim in tudi staršem zamerijo vse, kar se jim zdi preveč egocentrično, utesnjevalno, samoljubno in zastarelo, celo vsak družinski

(dalje na 3. strani)

Deželni kongres Slovenske skupnosti PRED NOVIMI NALOGAMI

V Števerjanu je bil v soboto, 12. t.m., drugi deželni kongres Slovenske skupnosti. Poleg delegatov in lepega števila članov slovenske stranke so se kongresa kot gostje udeležili predstavniki Krščanske demokracije, K P I in P S I, liberalne stranke, Južnotirolske ljudske stranke, Narodnega sveta koroških Slovencev, Slovenske kulturno gospodarske zveze in Kulturnega društva »Ivan Trinko« iz Čedad. Prisoten je bil tudi predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Slovenije Jože Hartman. Po izvolitvi predsedstva kongresa je deželni predsednik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan imel uvodni govor, v katerem je poudaril pomen drugega deželnega kongresa, ki mora med drugim začrtati smernice za nadaljnje delovanje Slovenske skupnosti. Kongres so nato pozdravili tajnik goriške federacije komunistične partije Paizza, predsednik deželne komisije za manjšinska vprašanja pri Krščanski demokraciji dr. Cian, član goriškega vodstva socialistične stranke Waltritsch, deželni tajnik liberalne stranke Trauner, glavni tajnik Južnotirolske ljudske stranke Atz, srednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Warasch, predsednik SKGZ Raca in predsednik Kulturnega društva »Ivan Trinko« Černo.

Napori za Benečijo po potresu

Obširno in temeljito poročilo o delovanju ter vlogi Slovenske skupnosti je nato prebral deželni tajnik dr. Drago Štoka, ki je med drugim takole dejal:

»Od prvega deželnega kongresa sem se je pred nami zvrstilo mnogo pomembnih dogodkov, ki so ali še bodo globoko zaorali v tkivo našega narodnega telesa. V mislih imamo predvsem tri takšne dogodke: parlamentarne volitve junija 1976, na katerih je Slovenska skupnost prvič nastopila na celotnem ozemlju dežele Furlanije - Julijske krajine, nato naše stike s predstavniki drugih narodnostnih skupin in skupnosti v Italiji ter prvo srečanje s predstavništvom matičnega naroda. Končno pa so tu osimski dogovori, ki odpirajo novo poglavje v povojnem obdobju našega ljudstva v zajedstvu.«

»Deželni kongres se mora dalje ustaviti pri splošnih problemih, ki zadevajo celotno deželno območje s posebnim ozirom na slovensko prebivalstvo. Pri tem moramo na prvo mesto postaviti potres, ki je lani

maja in septembra tako tragično prizadel naše prebivalstvo. Napor Slovenske skupnosti v deželnem svetu in izven njega je šel v dve smeri: v materialno prvo pomoč, pri kateri sta tržaška in goriška Slovenska skupnost zbrali precejšnjo vsoto prostovoljnih prispevkov ter drugega potrebnega materiala za prebivalce Benečije in Režije. V drugo smer je pa akcija Slovenske skupnosti šla za ohranitev kulturno - zgodovinsko-etničnih značilnosti naselij in prebivalstva Benečije. Nepojmljivo nam je bilo, da so bile nekatere sile, ki so hotele pri obnovitvenem procesu potresnega področja zatreti obnovo in rast nekaterih vasi in zaselkov ter spraviti prebivalstvo v ravnino, kjer bi se laže razvijalo. Zavedli smo se, da bi bilo to beneškim Slovincem z narodnostnega vidika škodljivo dejanje, zato smo se takoj zavzeli za to, da se povsod ohrani celovitost etnično - kulturnega ozemlja potresnega področja. In to svoje stališče smo stalno zagovarjali tako v deželnem svetu in v posebni komisiji za potresne probleme, kakor tudi pred parlamentarno delegacijo, ki je bila septembra na ogledu potresnega področja; naša stališča smo večkrat predložili tudi izrednemu vladnemu komisarju Zamberlettiju.«

V vrtincu volitev

»Če se ozremo na delo v preteklih dveh letih, ugotovimo, da so dvojne volitve (občinske in pokrajinske leta 1975 ter parlamentarne leta 1976) bile v ospredju naših naporov in političnega tveganja. Naše mnenje je, da smo na glasovih zgubili nekoliko zaradi asimilacijskega vala, ki je dejansko vedno na preži in nezajejliv, nekoliko pa zaradi močnega ideološkega spopada, ki je tudi pri nas zajel predvsem mlade generacije. To je imelo za posledico začasno postavitev v ospredje ideološko-socialne družbene problematike, pri kateri je zaradi svoje dobre organizacije in izvrstnega propagandnega ustroja tudi pri nas žela predvsem KPI. Skrb za narodnostne probleme naše skupnosti in tu mislim na vse probleme od jezikovnih do gospodarskih, ki so v osrčju programa SSk, je pri teh volitvah ostala nekoliko v ozadju. Morda nismo znali volilcem dovolj jasno izdelati tak celovit program, ki bi zajemal vsa ta področja in tako ovrednotil in postavil kot nosilko volilnega programa in boja v naših krajih slovensko narodno skupnost. Tudi organi-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

Gui in Tanassi pred ustavno sodišče

: : NEDELJA 20. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Matineja; 10.30 Nedeljski sestanek; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Kam pelje diamantna sled?«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Slovenske ljudske pesmi; 13.35 Klasično, a ne presrečno; 14.00 Poročila; 14.05 Operete; 14.35 Orkestri; 15.00 Sport in glasba; 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 21. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Obletnica tedna; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Poslušali boste; 11.30 Poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Roman v nadaljevanjih: Ciril Kosmač - Desanka Kraševac: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.15 Melodije; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert; 18.00 Poročila; 18.05 Srečanje z zborovodji; 18.20 Zborovska glasba; 19.00 Poročila.

: : TOREK, 22. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Šolske oddaje (za otroški vrtec); 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Deželna vina; 10.50 Prosta pot; 11.30 Poročila; 11.35 Prosta pot; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Ciril Kosmač: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert; 17.35 Lahka glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.15 Slovenski zbori; 18.30 Glasbena panorama; 19.00 Poročila.

: : SREDA, 23. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Liki iz naše preteklosti; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Ženski liki v romanu; 10.50 Glasbena šahovnica; 11.30 Poročila; 11.40 Šolske oddaje (za I. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Ciril Kosmač: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Mezzosopranistka Elena De Martin; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 »Driada«; napisal Gregor Strniša, igra Radijski oder; 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 24. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Kje so moje rožice; 11.50 Popevke; 11.30 Poročila; 11.40 Šolske oddaje (za II. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Ciril Kosmač: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert; 17.35 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Delavska gibanja v našem stoletju; 18.20 Pevska revija; 19.00 Poročila.

: : PETEK, 25. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Spomeniki Andreja iz Loke; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Glasbena šahovnica; 11.00 Šolske oddaje (za srednjo šolo); 11.20 Glasbena šahovnica; 11.30 Poročila; 11.35 Ljudsko izročilo; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Ciril Kosmač: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Volarič: klavirske skladbe in samospevi; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.25 Domači zvoki; 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 26. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Pojdimos se glasbo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Družina v sodobni družbi; 10.50 Lahka glasba; 11.30 Poročila; 11.35 Pratika; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Ciril Kosmač: »Pomladni dan«; 14.25 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Poslušajmo spet; 17.00 Poročila; 17.05 Izbirajte; 18.00 Poročila; 18.05 »Mesečnik«; 18.25 Glasbena panorama;

Kljub temu, da sta se Moro in Saragat odločno zavzela za obtožena bivša obrambna ministra Guia in Tanassija, ki sta bila, kot znano, v preiskavi, da sta se dala kupiti od družbe Lockheed, je parlament na skupnem zasedanju sklenil, čeprav le z majhno večino, da ju izroči ustavnemu sodišču, da ju sodi. Obravnava pred ustavnim sodiščem je že v pripravi.

To bo seveda še bolj otežilo odnose med strankami, ki trenutno podpirajo Andreottijevo vlado in ki že tako niso preveč dobri. Očitno je namreč bilo, da se parlamentarci pri glasovanju o Guijevi in Tanassijevi krivdi ali nekrivdi niso odločali individualno, po lastni vesti in razumu, ampak po naročilu svojih strank, kar pomeni, da so strankarska vodstva že vnaprej sklenila, da sta Gui in Tanassi kriva oziroma nedolžna in zahtevala, da se njihovi parlamentarci disciplinirano držijo sklepov vodstva. To je zelo slabo znamenje za italijanski parlament in za italijansko demokracijo na splošno. Parlamen-

tarci bi morali biti popolnoma svobodni, da se odločijo v tako delikatni zadevi, kot je sojenje parlamentarnih kolegov, po lastnem prepričanju in se ne bi smeli podrežati sklopom svojih strankarskih vodstev. Bati se je, da se bodo tudi sodniki ustavnega sodišča ravnali bolj po strankarskih vidikih kot po svoji vesti in dokaznem gradivu. To pa bo za dolgo časa motilo italijansko politično življenje in bo ostalo madež na italijanski demokraciji.

NOV PROCES

Po Dolharju, Gradniku, Samu Pahorju in Izidorju Predanu je zdaj na vrsti župnik iz Ukev v Kanalski dolini Mario Garjup. V petek, 18. t.m., se bo moral župnik Garjup, ki je širši slovenski in tudi italijanski javnosti znan zaradi svojega odločnega boja za uvedbo tečaja slovenskega jezika v Ukvah, zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Tolmeču, češ da je po tisku obrekoval učiteljico Liano Broccaioli. Našim bralcem bo celotna zadeva takoj jasna, če omenimo, da je tožiteljica tista učiteljica, ki je v lanskem februarju vstopila v razred ukvanske osnovne šole in v imenu videmskega šolskega skrbnika prepovedala nadaljevanje pouka slovenskega jezika. Vsem je znano, da je videmski šolski skrbnik na zahtevo celotne slovenske in italijanske demokratične javnosti, ki se se je odločno postavila na stran župnika Garjupa, končno izdal dovoljenje za slovenski tečaj v šoli, seveda po rednem pouku.

Razprava pred sodiščem v Tolmeču je zato neposredna posledica lanskih dogodkov in je torej izrazito politične narave. Ob novi preizkušnji izražamo župniku Garjupu vso svojo solidarnost s prepričanjem, da bo resnica zmagala.

TITO PRIPRAVLJA NOVO »PISMO« JUGOSLOVANSKIM KOMUNISTOM

Kot poročajo tuje agencije iz Beograda, pripravlja baje predsednik Tito kot šef partije (Zveze komunistov) novo »pismo« jugoslovanskim komunistom, s katerim jih bo spodbudil, naj se z vso vmeno zavzamejo za rešitev gospodarskih problemov, ki postajajo v zadnjem času spet težki, potem ko se je lani nekaj časa zdelo, da so na dobri poti rešitve, ko se je stopnja inflacije zmanjšala od 32 na 10. Zdaj pa se je spet močno povečala, k čemur so prispevali razni pojavi, tako hudi primanjkljaji v industriji, zvišanje cen petroleja in petrolejskih izdelkov, samovoljno zviševanje plač v mnogih delovnih kolektivih brez ozira na produktivnost in gospodarske rezultate, izostajanje z dela, premajhna izkoriščenost strojev, premajhna učinkovitost trgovinskega omrežja, prevelik denarni obtok itd.

Prvo pisanje je objavil Tito l. 1962 v zvezi s tedanjim slabim gospodarskim položajem, drugo pa l. 1972 proti pojavom nacionalizma in liberalizma ter takoimenovanega tehnokratstva.

Neenotni Palestinci še upajo v uničenje Izraela

V Kairu zaseda osrednji odbor Palestinske osvobodilne fronte, ki je, kot znano, sestavljena iz raznih skupin, zmernih in ekstremističnih. Med taborom zmernih in taborom skrajnežev je prišlo na kongresu do hudih nasprotij ker se ekstremistične skupine še vedno slepijo z upom, da bodo lahko lepega dne, »vsaj v nekaj letih«, s pomočjo arabskega sveta uničile izraelsko državo in ustanovile na njenih razvalinah palestinsko državo, ki bo obsegala tako vso Palestino. Zmerni tabor z dosedanjim glavnim voditeljem Yasserjem Arafatom na čelu pa očitno ne veruje več v to možnost in meni, da bi se bilo bolje pogajati in sicer z udeležbo na ženevski konferenci, kjer bi razpravljali o tem, da bi Izrael zapustil zasede-

na ozemlja. Tako bi bilo skoraj gotovo, da bi si Palestinci lahko ustanovili na teh ozemljih lastno državo, ki bi potem skrbela za njihove interese v mednarodnem pogledu, poleg tega, da bi jim bila domovina. Toda kot kaže, so ekstremisti nepopustljivi in bo obveljala njihova, če Arafat noče, da bi se fronta razklala, kar bi imelo seveda za posledico, da bi tekla kri. Toda zmaga ekstremistov bo spet odmaknila rešitev palestinskega vprašanja v daljno prihodnost in bo povzročila novo napetost na Bližnjem vzhodu, kajti to bo napravilo tudi Izraelce še bolj zagrizene in nepopustljive.

—o—

Rok za izročitev davčnih prijav za lanske osebne dohodke zapade letos 30. junija.

Razgrajači in kriminalci

(nadaljevanje s 1. strani)

prepir, v svetem prepričanju, da so sami vzvišeni nad takimi slabostmi in da jih ne bodo nikoli počenjali ter se ne bodo nikoli prepirali s svojimi ženami, možmi ali otroki. Toda izkušnje učijo, da postanejo mladi, ko niso več tako mladi, prav takšni in da bodo prav tako gledali na lastne interese, kakor je gledala generacija pred njimi, in jih bo še prehitro minila moralizatorska vnema. Žalost nas prevzame ob misli, da bo marsikdo izmed teh mladih, ki danes protestirajo proti nemorali in korupciji v državi, že čez kako desetletje sam v preiskavi ali pod sumom korupcije. Morala se namreč ne da izboljšati s transparenti, kričanjem gesel in metanjem kamenja na policiste, to zahteva veliko bolj zapleten in daljši postopek, predvsem boljše vzgojo in dvig kulturne in moralne ravni.

Tako po treznem premisleku nikakor ne moremo pritrditi komentatorjem, ki so pod vtisom sobotnega razgrajanja v Rimu in drugod, pisali o »načrtni gverili«, o »valu prevratništva«, »povodni nasilja«, o »besu desetisočev skrajnežev« itd. Slo je le za razgrajanje in znano masovno psihozo, ki so jo že analizirali in dobro poznali tisti, ki so pred desetletji preučevali totalitarna, predvsem fašistična gibanja, a je zanimanje javnosti za to zamrlo z zatonom fašizma — za masovno psihozo, ki prebudi čredni nagon v ljudeh in jih potegne za seboj ter pripravi do tega, da počenjajo stvari, ki jih ne bi kot posamezniki nikoli počenjali.

Pač pa se skrivata za pojavom tega mladinskega razgrajanja dva pojavi, ki ju je malokdo spregledal in omenil. To sta kriminal, politični in navadni, ki se je pomešal med mlade in jih skušal podrediti svojemu vplivu, in pa praznina oblasti. Govorjenje o »načrtni gverili« je nesmiseln, tudi če se ga znebi sam notranji minister Cossiga, kajti kako je mogoče seznaniti s takim načrtom na desetisoče mladih, ne da bi policija sploh zvedela za to in ne da bi se našli med njimi taki, ki bi se uprli takemu blaznemu in hudodelskemu načrtu? Če bi bila hotela masa mladih demonstrantov na

rimskih cestah res uganjati gverilo, bi bilo na stotine, če ne na tisoče mrtvih in ranjenih, ne pa le kekega pol ducata ranjenih. Streljali so pač kriminalci vseh vrst, ki so izkoristili priložnost in so se pomešali med mlade, navadni kriminalci, mafijci in »politični kriminalci«, ki so se hoteli maščevati nad policijo. To dokazuje že značilno dejstvo, da so obstrelili tri agente prav pred jetnišnico »Regina Coeli«; so že vedeli, zakaj — ker so se pač hoteli maščevati za kakšno prejšnje »bivanje« v njej zaradi kekega kriminalnega dejanja. Kriminalci so, izkoriščajoč priložnost, dajali duška svojemu besu nad policijo, zanašajoč se na to, da jih v masi ne bo mogoče odkriti. Ta nevarnost pa ni enkratna: trajala bo naprej. Kriminalci bodo tudi za naprej izkoristili vsako priložnost, da razširijo svojo ofenzi-

vo in izziv proti silam reda — ofenzivo, ki traja že dolgo in se stopnjuje, in kje se jim ponuja boljša priložnost za to, kakor pri množičnih mladinskih demonstracijah? Tudi policista Giuseppa Ciotta v Turinu gotovo niso tako premišljeno umorili mladi demonstranti, ampak neki približno že 40-letni, že plešasti kriminalci.

Še hujska nevarnost pa je praznina oblasti, ki se je ponovno in najbolj jasno pokazala ravno ob tej priložnosti in tudi v obnašanju tistih, ki bi morali dati policiji jasna navodila, pa tega niso storili, predvsem vlada sama in njen notranji minister. To je dejansko ne le glavna nevarnost za italijansko demokracijo in državo, ampak tudi najgloblji vzrok nemirov. Ali bi mladina sploh demonstrirala in razgrajala, če bi čutila učinkovitost demokratične družbe in se znašla pred odločno in mirno stvarnostjo zakonitosti in samoposebi umevnim reagiranjem vseh njenih organov, od policije do sodstva? Prepričani smo lahko, da ne.

Slovenska skupnost o zadevi Sama Pahorja

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je z velikim zanimanjem sledilo pravdi proti prof. Samu Pahorju, ki se je v prizivu zagovarjal na tržaškem sodišču pred obtožbo, da se ni dal legitimirati, medtem ko je le uveljavljal svojo pravico do uporabe materinega jezika v odnosu z upravno oblastjo.

Ob začetnem vprašanju, ali ima pravico, da se pred sodnim zborom zagovarja v slovenščini, Slovenska skupnost pozitivno ocenjuje dejstvo, da je sodni zbor sklenil, da ustavi postopek in sproži vprašanje ustavnosti čl. 137 kazenskega postopnika. Ta člen v zadnjem delu predvideva kazni za tiste, ki se v kazenskem postopku nočejo poslužiti italijanščine, ako jo znajo. Gre za diskriminacijo manjšin, saj je fašistični režim s tem členom ukinil pravico, ki so jo imeli Slovenci v teh krajih od leta 1867. Pravico, da se Slovenci poslužujejo slovenščine pred sodnimi oblastmi, predvideva Londonski memorandum, izhaja pa tudi iz ustavnih določil.

Slovenska skupnost si sicer pridržuje

pravico, da dokončno oceni sklep sodišča, ko dobi na vpogled celotno besedilo sodne odločitve, vendar pozitivno ocenjuje dejstvo, da se v njej sodni zbor sklicuje na čl. 3 ustave, ki govori o dolžnosti države, da odpravlja to, kar ovira dejansko enakopravnost državljanov, o čl. 6 ustave, ki govori o zaščiti manjšin, ter o čl. 3 posebnega statuta naše dežele, ki dobiva v interpretaciji tržaškega sodišča večji pomen, kot mu ga pripisuje dosedanja interpretacija ustavnega sodišča in političnih sil na vladi. Poudarja tudi ugotovitev sodišča, da so slovenski državljani republike Italije manj zaščiteni od nemško in francosko govorečih sodržavljanov. Gre za pomembna priznanja, ki pa jih osenčuje mnenje, da londonskemu memorandumu priloženi posebni statut kot celota ni del italijanske zakonodaje, kar nasprotuje tudi prvostopenjski razsodbi.

Slovenska skupnost pričakuje, da bo ustavno sodišče razveljavilo diskriminacijski del 137. čl. kazenskega postopnika, od političnih sil pa pričakuje zakonske ukrepe za celovito zaščito Slovencev. Zadnji postopki proti Slovincem — deželno upravno sodišče glede Slovenskega gospodarskega združenja, procesi proti Izidorju Predanu, dr. Rafku Dolharju in Gradimiru Gradniku — so namreč pokazali občutljivost sodnih zborov in sodnikov za dejansko enakopravnost državljanov slovenske narodnosti. Temu mora nujno slediti zakonodajna dejavnost, ki je odvisna od politične volje, kajti dosedanja sodni postopki so dokazali pomanjkljivost ali celo protiustavnost obstoječe zakonodaje.

—o—

Vzglyedno odločnost je pokazala Isabella Zavoli, bivša žena napol blaznega Luciana Porcarija, ki je ondan ugrabil špansko letalo in z njim blodil po nebu nad Evropo in Afriko. Za nobeno ceno ni hotela izročiti blaznežu svoje hčerke, ki je obljubljal v zameno izpustiti talce. Dala je vzglyed oblastem mnogih držav, ki se vdajajo zahtevam takih norcev in kriminalcev.

Na Marsu bi bilo možno življenje

V torek zvečer sta bila gosta na italijanski televiziji dva ameriška znanstvenika, ki sta sodelovala pri organizaciji obeh Marsovih sond »Viking«. Prikazala sta zelo zanimive fotografije in filmske posnetke iz Marsove površine, obenem pa sta tudi orisala razmere na Marsu in njegovo geološko zgodovino, kakor jo je mogoče do neke mere uganiti po fotografijah, ki sta jih poslala na zemljo »Vikinga«, in po kemični obdelavi Marsovega peska v »Vikingih«. Drži, da zdaj ni bilo mogoče odkriti na Marsu znakov kakršnegakoli življenja, niti najprimitivnejšega, drži pa tudi, da bi po pogojih, ki so tam, tako življenje lahko obstajalo zdaj ali kdaj v preteklosti pa tudi v prihodnosti. Možno je, da uničuje znake življenja sproti premočna kemična reakcija na Marsovi po-

vršini zaradi prevelikih temperaturnih razlik, žarčenja itd.

Obstaja pa možnost — je izrecno naglasil eden izmed znanstvenikov na neko vprašanje — da bi napravili Mars »obljudljiv«, tako da bi na njem lahko obstajalo življenje in bi na njem celo bivali ljudje. Moderna tehnika je tega že sposobna, gre le za vprašanje stroškov, t.j. denarja. To pa bo možno v prihodnosti, morda že čez 50 let. Na Marsu je ogromno vode pod površjem, v obliki ledu, voda pa je glavni predpogoj za obstoj in razvoj življenja.

—o—

31. julija bo zapadla veljavnost starih bankovcev po 5.000 lir. Potem se jih bo lahko zamenjalo le še pri Banki d'Italia.

Slovenska skupnost o manjšinskih pravicah po novem

Pod predsedstvom Mirka Spacapana se je 1. marca letos sestalo deželno tajništvo SSK na svojem zadnjem zasedanju pred II. strankinim deželnim kongresom.

Uvodnemu predsedniškemu poročilu je sledil tajniški referat Draga Štoke, ki se je ustavil pri najbolj pekočih političnih problemih. V diskusijo so posegli Marjan Terpin, Zorko Harej, Lojze Tul, Damjan Paulin, Ivo Jevnikar, Branko Černic, Marij Maver in drugi. Andrej Bratuž je poročal o stikih z drugimi narodnostnimi skupnostmi v Italiji in v Evropi ter podčrtal pozitivno vlogo, ki jo pri tem igra SSK.

Deželno tajništvo je nato razpravljalo o organizacijskih pripravah za II. deželni kongres.

Ob koncu seje je deželno tajništvo SSK razpravljalo o dokončni odobritvi zakona o ratifikaciji osimskih sporazumov v italijanskem parlamentu. Ustavilo se je predvsem pri problemu zaščite slovenske manjšine v Furlaniji - Julijski krajini ter pri besedah,

njata rokov ne zakon o ratifikaciji ne skupna resolucija v senatu, marveč le »stališče« senatorjev Grbčeve, Caretonijeve in Lepreja, ki ga je vzel minister na znanje;

3) izraža svoje začudenje, da je minister sicer govoril o ohranitvi notranjih ukrepov, ki so bili že sprejeti v okviru izvrševanja posebnega statuta Londonskega memoranduma, ne pa o obvezi, ki je prav tako omejena v 8. členu pogodbe, da se bo namreč zagotovila raven zaščite, ki jo je posebni statut predvideval, v našem primeru pa v veliki meri ni bila uresničena, ostaja pa minimalna meddržavna obveza;

4) zavrača dvomne razlage pomena 6. člena ustave, ki ne govori le o formalnem nediskriminiranju pripadnikov manjšin, temveč o pozitivnih zaščitnih ukrepih za ustvarjanje dejanske enakopravnosti

manjšine kot družbene skupnosti, kot že dolgo poudarjajo najvidnejši preučevalci ustavne prava;

5) pozdravlja »politično linijo, ki jo je italijanska vlada svobodno izbrala« glede zaščite Slovencev v Italiji, vendar pripominja, da gre končno za dolžno uresničevanje ustave, ki že 30 let obvezuje tako ministra kot zadnjega državljana, ne pa za blagohotno koncesijo;

6) zahteva, da pride čim prej do srečanja med predstavniki vlade in slovenske manjšine, ki je v času, ko se odloča o njenih življenjskih vprašanjih, povsem brez besede in tudi brez uradnih informacij, ki bi bile vsaj korektne;

7) pričakuje, da bo ob izmenjavi ratifikacijskih listin, ko bo prenehal veljati Londonski memorandum in priloženi posebni statut, italijanska vlada podala v 8. členu pogodbe predvideno izjavo o manjšinski zaščiti, ki bo upoštevala v ta namen zgoraj našteje pripombe h gotovo dobro premišljenemu govoru, ki ga je imel zunanji minister Forlani ob koncu razprave v senatu.

Spomin bivšega dijaka na svojega razrednika

Ko se je že zgrnila ruša nad krsto, nikakor nismo mogli verjeti v kruto resnico, da prof. Otona Berceta ni več, da ga je smrt ugrabila v polni moški dobi, ko bi ga še in še potrebovali. Pred dvajsetimi leti, in vendar se nam zdi, vsem tedanjim maturantom realne gimnazije kot danes, nas je pripravljala na zrelostni izpit in to ne samo kot profesor filozofije in zgodovine ter razrednik, pač pa kot starejši brat, ki mu je bila usoda vsakega posameznega kandidata bolj kot pri srcu. Prof. Berce je bil za nas vse — in to niso priložnostne besede — šolnik z veliko začetnico, človek - prijatelj, ki nas ni le učil in vzgajal, pač pa nas pripravljala na vstop v življenje.

Ni bil slučaj, da je bil med redkimi, ki je pričel s pošolskim poukom, pripravami na nje govem domu na maturitetni izpit. Vsakega posebej je spremljal pri ustnem izpitu, nas bodril, dajal še zadnje nasvete. In ko se zdaj pripravljamo, da se po dvajsetih letih znova srečamo, bo zeval prazen prostor, namenjen njemu, ki smo ga imeli radi, ki smo ga spoštovali kot vzgojitelja, prijatelja, brata. In še in še se v tem žalostnem trenutku vrstijo spomini na

razrednika, ki nas je vodil skozi zadnja tri leta realne gimnazije, ki nas je poznal od blizu ne samo iz šolskega življenja, pač pa tudi z drugih strani. Vodil nas je na izlete, se z nami poveselil v društvih in krožkih, kamor smo

Ob nenadni smrti prvega načelnika slovenskih tržaških skavtov

prof. OTONA BERCETA

tržaški skavti in skavtinje iskreno sočustvujejo z družino.

Mladinska komisija Slovenske skupnosti prireja v ponedeljek, 21. marca, ob 20.30 srečanje s slovensko mladino iz devinsko - nabrežinske občine.

Razgovor bo v prostorih Kulturnega krožka Devin - Stivan v Devinu. Mladina vpljudno vabljen.

ki jih je — vsaj kot se da posneti iz dnevnega časopisja — o tem vprašanju izrekel zunanji minister Forlani ob koncu razprave v senatu. Pri tem deželno tajništvo:

1) z zadovoljstvom ugotavlja, da se minister Forlani ni omejil na problem zaščite Slovencev v tržaški pokrajini, kot je to storil v obrazložitvi zakona o ratifikaciji, ampak je sprejel v imenu vlade obvezo skupne senatne resolucije, ki govori o zaščiti »slovenske manjšine, ki živi v deželi F-JK«;

2) pripominja, da minister ni govoril o kakih rokih, v katerih naj bi vlada začela uresničevati globalno zaščito, kot ne ome-

skupno zahajali, z nami treniral namizni tenis. Čeprav bi nas lahko visoko nadigral, ni vsega svojega znanja za zeleno mizo nikoli izkoristil, da bi iz nas iztisnil vsak kanček agonizma in s tem navajal na izvenšolsko življenje.

To so bile nevsiljive lekcije življenja, ki nam jih je dajal iz dneva v dan. Z isto nevsiljivostjo nam je govoril o slovenstvu in narodni pripadnosti. In ker je bil skrajno dober, nam je odpuščal dijaško porednost in razigranost, vse napake, nas branil pred profesorskim zborom, odpuščal in opravičeval je vse, razen odpadništva od narodnega telesa. In tudi za to mu bomo vedno hvaležni.

S. R.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB v Trstu
vabi člane na

OKROGLO MIZO Z DIJAKI

ob zadnjih dogodkih na slovenskih višjih srednjih šolah in v zvezi z reformo ital. šol.

Srečanje bo v soboto, 19. marca, ob 19.15 v društvenih prostorih. Vabljeni!

—o—

PRESTAVLJEN OBČNI ZBOR »SLORI«

Slovenski raziskovalni inštitut obvešča, da je njegov tretji redni občni zbor odložen na petek 25. d.m.

Dijaki zasedli šole

V sredo, 16. marca so se dijaki zbrali na enotnem zborovanju na liceju »France Prešeren«. Sklenili so zasedbo vseh slovenskih višjih srednjih šol.

Izdelali so programsko izjavo slovenskega študentskega gibanja, iz katere je razbrati, da odločno zavračajo Malfattijev zakonski osnutek univerzitetne reforme kot neizrazit, nedemokratski ukrep, ki krati pravico do študija, ter zahtevajo, da osnutek zakonskega predloga za reformo višje šole odraža zahteve po pravični šoli. Ta naj bo vključena v proces splošne demokratizacije v državi. Zahtevajo nadalje vključitev šole v družbeno stvarnost in v delovni svet, da bi ne bila več izolirana in zaostala struktura. Zavračajo tudi gospodarsko politiko italijanske vlade, ki povzroča vse večja politična in socialna neravnovesja v državi, predvsem pa mladinsko brezposelnost, ki je zadobila že tragično podobo. Ostro protestirajo proti stalni

in sistematični policijski represiji na italijanskih univerzah, ki je v zadnjih dneh povzročila smrt 24-letnega študenta medicine v Bologni Francesca Lo Russa. Ostro protestirajo nadalje proti provokatorskim akcijam točno določenih skupin ljudi, ki opravljajo svoje podvige pod nazivom avtonomisti. Izražajo nujnost povezave med študentskim in delavskim gibanjem v skupnem boju za svoje pravice. Zahtevajo slovenske šole vseh stopenj in vrst v videmski pokrajini. Zahtevajo ločen in samostojen slovenski šolski okraj in večjo avtonomijo slovenske šole.

Na zborovanju so razpravljali še o posameznih zahtevah šolskih zavodov. Iz navedenih točk izhajajo smernice študentskega boja v obliki zasedbe. V sredo zvečer so dijaki sklicali zborovanje dijakov, šolnikov in staršev v telovadnici zasedene srednje šole »France Prešeren«.

Devin - Nabrežina:

Sveti vaških skupnosti

Končno so začele z rednim delovanjem vse krajevne skupnosti. Najprej so izvolili predsednike in podpredsednike, nakar so začeli s proučevanjem krajevnih problemov zlasti v luči osnutka proračuna 1977, ki ga je sestavila občinska uprava. Naj poudarimo odločilno vlogo predstavnikov, katere je predlagala SSk, ne da bi pri tem gledala na ozke strankarske interese, ampak upoštevajoč zanimanje in resnost posameznikov; ti sosvetniki so pripomogli, da je večina predsedstev v rokah domačinov Slovencev. Tako je v Šempolaju predsednik Mokole iz Prečnika, v Nabrežini Kralj iz Slivnega, v Mavhinjah Antonič iz Cerovelj, v Devinu Mervic, ostali v krajih s pretežno italijanskim prebivalstvom pa so: Clon za Ribiško naselje, ki zajema tudi Medjovas in Štivan, Zaccaria za Sesljan in Vižovlje ter Burger za Nabrežino - kamnolome.

Prva odločna zahteva, ki so jo postavili slovenski predstavniki, je bila stalna prisotnost prevajalca, za kar na žalost še ni poskrbljeno. Tu moramo beležiti neljubi incident, do katerega je prišlo v Ribiškem naselju, ko se je svetnik Ghersetti obregnil ob zahtevo domačina Kocmana, ki je zahteval dosledno prevajanje.

Nadalje smo bili priča zahtevi, da bi se posamezne skupnosti izjavile o proračunu. Velika večina krajevnih svetov pa je dala le svoje predloge o nerešenih krajevnih vprašanjih in je zavrnila zahtevo po politični razpravi o proračunu, ki spada v pristojnost občinskega sveta. Zdi se nam, da bi se morale zahteve posameznih vasi združiti in sestaviti prednostno lestvico ob upoštevanju vseh različnih momentov, šele nato bi moral občinski odbor sestaviti osnutek proračuna. Letos pa se dogaja ravno obratno.

n k

PROŠNJE ZA POMOČ

Ministrstvo za javno šolstvo je že pred nekaj meseci odobrilo poimenovanje dolinske osnovne šole po Prežihovem Vorancu.

Sklenili so, da bodo ta dogodek proslavili z odkritjem doprsnega kipa Prežihovega Voranca in s kratko slovesnostjo dne 24. aprila t.l. V ta namen so sestavili Koordinacijski odbor, ki pripravlja uspešno izvedbo slovesnosti.

Ker terja postavitev bronastega kipa precejšnje izdatke, ki jih šola ne zmore, ker nima lastnih sredstev, prosijo za denarno pomoč.

—o—

ŠTEVERJAN: OŠKODOVANEC OD POTRESA

Števerjanska občinska uprava priporoča vsem poljedelcem in ostalim občanom, ki so utrpeli škodo od potresa, naj se obrnejo čimprej do svojih strokovnih organizacij za pojasnila in nasvete glede vložitve prošnje na Deželo za dosego morebitnih podpor in odškodnin, do katerih bi imeli pravico na podlagi zakonov, ki so bili izdani za področja, prizadeta od potresa.

Z odlokom predsednika deželnega odbora D.P.G.R. št. 02286 z dne 9.12.1976 je bila namreč občina Števerjan vključena v seznam občin oškodovanih od potresa.

500-letnica delovanja stavbarja Andreja iz Loke v Beneški Sloveniji

Letos mineva točno 500 let, odkar so v Beneški Sloveniji nastala nekatera dela Andreja iz Loke, znanega poznogotskega stavbarja, doma iz Škofje Loke. Ohranjene napisne plošče izpričujejo, da je leta 1477 zidal cerkve v Briščah, Landarski jami, Porčinju in v kraju Racchiuso pri Ahtenu, znane pa so tudi njegove stvaritve na Tolminskem, tako cerkve na Ponikvah, v Sedlu pri Borjani in v Volarjih.

Delovanje stavbarja Andreja iz Loke v Beneški Sloveniji je dokaz tesnih kulturnih vezi, ki so takrat vladale med to pokrajino, Tolminsko in Gorenjsko, kjer v gradnji poznogotskih cerkva opazamo mnoge skupne lastnosti. Vse te stavbe lahko uvrstimo v srednjeevropski kulturni krog. Zanje je značilen mrežast ali zvezdast rebrasti obok ki je šilasto zaključen, lokalna posebnost pa so bogato kamnoseško okrašeni spletni kamni na stičiščih reber in figuralne okrašene konzole, na katerih počivajo oboki. Eno od najznačilnejših Andrejevih del je gotovo cerkev v Landarski jami v Beneški Sloveniji, ki je sezidana v skalovju, in sicer tako, da ji kot ladja služi sprednji del naravne jame, prezbiterij s slavlalomom pa je zidan. V tej cerkvi je moč videti tudi napisno ploščo z letnico 1477 in imenom stavbarja Andreja iz Loke, ki je vklesano v gotških črkah.

Znano je, kako so n.pr. v Istri leta 1974 slovesno praznovali 500-letnico nastanka znamenitih fresk v cerkvi Device Marije na Škrilju pri Bermu. Pokroviteljstvo nad proslavami je prevzela Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti iz Zagreba, organizirali so znanstveno zborovanje, v bližini cerkve pa so odkrili spominsko obeležje z reliefno upodobitvijo avtorja fresk Vincenca iz Kastva. Zdi se nam primerno, da bi na podoben način proslavili tudi 500-letnico nastanka nekaterih del Andreja iz Loke v Beneški Sloveniji, zlasti pa cerkve sv. Ivana Čelè, to je v Landarski jami. Na to obletnico je že lansko leto opozoril Pavle

Merkù v članku, v katerem opisuje svoja občutja ob obisku cerkve v Porčinju (glej Primorski dnevnik z dne 29. avg. 1976), vendar, kot se zdi, doslej brez odmeva. Lepo bi bilo, če bi to pobudo prevzela beneško-slovenska kulturna društva, poleg zunanje slovesnosti pa bi bilo zelo umestno organizirati tudi znanstveno zborovanje, posvečeno življenju in delu Andreja iz Loke ter morda tudi ostalih slovenskih stavbarjev in slikarjev, ki so v preteklosti delovali v Beneški Sloveniji. Pobuda bi bila koristna tako s strokovnega kot tudi narodnostnega stališča, saj bi opozorila na povezanost in enotnost slovenskega kulturnega prostora že v davnem poznem srednjem veku, kar ima za beneške Slovence še poseben pomen.

M.A.

Novice z Goriškega

V nedeljo, 13. t.m., se je v Desklah z nastopom pevskega zborov z obeh strani državne meje pričela tradicionalna prireditve »Primorska poje«. V soboto, 19. t.m., sledi nastop v Kopru, naslednji dan v Sv. Križu pri Trstu, v soboto, 26. marca v Pivki, v nedeljo, 27. marca v Gorici (velika telovadnica v dolini Korna), v soboto, 2. aprila v Trstu, zaključni nastop pa bo v nedeljo 3. aprila v Vipavi.

—o—

Kulturni krožek briške mladine »Plešivo-Krmin« vabi v nedeljo, 20. t.m., na 4. slovenski večer, ki ga prireja v sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo in Zvezo slovenske katoliške prosvete. Na prireditvi nastopajo pevski zbori »Brda« iz Krmina, »Mirko Filej« iz Gorice, »Hrast« iz Doberdoba in »Lipa« iz Bazovice, folklorna skupina »Dom« iz Gorice, dramska skupina »Sovodnje« s Cankarjevo »Jernejevo pravico« ter ansambel »Lojze Hlede« iz Števerjana. Prireditve bo v Mestnem gledališču s pričetkom ob 17. uri.

Proslava za Lojzetom Bratužem

Kot sklep kongresa, ki ga je imela Slovenska skupnost v soboto, 12. marca v Števerjanu, je bila spominska proslava v spomin Lojzeta Bratuža ob 40-letnici njegove smrti. In je bila prav na mestu, kajti Lojze Bratuž je trpel in umrl za slovensko besedo, za slovenskega človeka, ki sta ideal, za katerega se bori tudi edina slovenska stranka v Italiji Slov. skupnost.

Proslava je imela dva dela. V prvem je nastopil mešani pevski zbor »Lojze Bratuž«, ki se imenuje po našem mučeniku in je pod vodstvom dirigenta Stanka Jericija zapel pet pesmi. Na začetku so predvajali že ponarodelo »Soči«, končali pa z »Lipa«. Recitorki Matejka Maver in Marinka Theuerschuh sta recitirali po dve pesmi iz pesniške zbirke Ljubke Šorli in recitator Stane Raztresen je podal dve pesmi Štefana Tonkliča. Slavnostni govor je imel Zorko Harej, ki je prikazal osebnost Lojzeta Bratuža, njegov

pomen v razvoju vokalne glasbe na Goriškem med vojnama, razmere, v katerih je živel in zaradi katerih je umrl ter smisel njegove mučeniške smrti.

V drugem delu so člani gledališča iz Beneške Slovenije podali dramo Izidorja Predana »Emigrant« v režiji Adrijana Rustje. Pretresljivo Predanovo dramo so beneški igralci podali naravno in doživeto v veliko zadovoljstvo številnega občinstva, ki je napolnilo dvorano prosvetnega društva »Franc Sedej«.

—o—

Kot kaže, so po daljši prekinitvi zopet pričeli z deli na cestnem nadvozu na Tržaški cesti v Gorici v bližini prehoda čez železnico. To je vsekakor povezano s pospešenimi pripravami na graditev mednarodnega cestnega prehoda Štandrež - Vrtojba, o katerem govorijo tudi pred kratkim ratificirani osimski sporazumi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O čem piše »Mladika«

Uvodnik prve letošnje številke tržaške Mladike nosi naslov »Pogumno v enaindvajseto leto«, glede na to, da začenja Mladika svoj enaindvajseti letnik. V članku je rečeno med drugim: »...Bili smo in ostajamo zamejska revija. Toda naša skrb in ljubezen veljata vsem Slovincem, kjerkoli živijo. 21. letnik »upanja in poguma« začenjamo z zavestjo, da moramo in želimo ohraniti vse, kar je bilo uspešnega, izboljšati pa ono, v čemer nismo uspeli. V novi letnik vstopamo kot doslej: z ljubeznijo, brezplačno in v iskrenem iskanju resnice. Pa seveda z upanjem in pogumom«.

Novelo z aktualnim naslovom »Potres« je podpisal Lucien Ducass, toda za tem francoskim imenom se skriva slovenski avtor. V njej pripoveduje, kako je lanski potres za hip vznemiril in zbegal ljudi ter spravil iz tira njihove usode, razdril njihovo vsakdanjost. Konča se z zagrenjeno noto. Pesmi so v tej številki samo tri: Vladimir Kos je zastopan s pesmijo »Srečna azijska ptička«, Milena Merlak pa s pesmima »Kot človek s človekom« in »Gozd in nebo«. Dva članka se nanašata na nenadno in prezgodanjo smrt teologa, pesnika in esejista Vladimira Truhlarja. O njem pišeta Alojz Rebula in Oskar Simčič. Rebula je v svojem živahnem in polemičnem slogu dobro izrazil značilnosti Truhlarjeve osebnosti in njegovega dela.

Objavljen je intervju s skladateljem prof. Pavletom Merkušem ob uprizoritvi njegove opere »Kačji pastir«. Martin Jevnikar obravnava tokrat v svoji dolgi razpravi, ki sega iz številke v številko, dela pisateljice Zore Piščanc, prispeval pa je tudi članek o mesečniku »Glas slovenske kulturne akcije«. Jožko Šavli, ki postaja že znano ime na področju našega modernega narodopisja, pa je napisal razpravo »O hišnih znamenjih na Tolminskem«, s čimer je verjetno rešil pozabe zelo zanimivo poglavje naše stare kmečke kulture in ureditve. Ta stvar je ušla celo poklicnim narodopiscem in pravnikom.

Objavljen je tudi intervju s prvim predsednikom nedavno ustanovljenim Svetom slovenskih organizacij dr. Damijanom Paulinom. V rubriki »Za žene in dekleta« najdemo živahen in vedro napisan članek o takojimenovanih »feštinih« za otroke, Ivo Jevnikar pa piše v rubriki »Drobci iz manjšinskega sveta« o raznih knji-

gah oziroma priročnikih o evropskih manjšinah. Samo s črko P. je podpisan ocenjevalec dosedanjih treh premier Slovenskega gledališča v Trstu in je močno kritičen do njih.

Matejka Maver pa ocenjuje gostovanje Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja s »Pohujšanjem v dolini Šentflorjanski«. Lev Detela opozarja v članku »Novo o prevodih Prešernovih poezij v nemščini« na zaslužno delo prevajavca Petra Kerscheta v Celovcu. Naj omenimo še pisma uredništvu — eno se polemično nanaša na Truhlarjev spor z Mohorjevo družbo v Celju zaradi rokopisa njegovega dela o duhovnosti v delih slovenskih pesnikov — in obilo krajših člankov in vesti, največ s kulturnega področja. Morda bi bilo dobro, če bi začela objavljati Mladika — ki pa se je v tem pogledu že močno obrnila na boljše v primerjavi s prejšnjimi leti — še nekaj več prispevkov s podobno širše družbene problematike, o vseh takojimenovanih družbenih vprašanjih, ki zanimajo Slovence, da se končno znebi značaja zgolj ljudsko-prosvetne revije, namenjene predvsem kulturnim krogom.

Kulturne novice

V Pragi so v sredo pokopali znanega filozofa Jana Patočka, ki je umrl v nedeljo zaradi možganske kapi. Možgansko krvavenje je nastopilo potem, ko ga je policija dolgo zasiljevala. Patočka je bil eden prvih podpisnikov Listine 77, ki so jo češki disidenti v začetku tega leta poslali češkoslovaški vladi in v kateri so se zavzeli za spoštovanje človeških pravic s strani češkoslovaških oblasti.

—o—

V Sovjetski zvezi so izpustili iz ječe disidenta Mihajla Šterna, ker so mu zaradi starosti in slabega zdravja znižali kazen. Zaprl pa so inženirja Šaranskija, neuradnega glasnika sovjetskih Judov, ki je imel pogoste stike s tujimi dopisniki. Najbrž ga bodo obtožili vohunstva. Svojčas je zaprosil za izselitev v Izrael.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV Trst
vabi na okroglo mizo o

PROBLEMIH IN DELOVANJU STALNEGA
SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU

s sodelovanjem gledaliških delavcev in kulturnikov. Večer bo v dvorani Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3 v ponedeljek, 21. marca, ob 20.15. Vabljeni prijatelji gledališča in slovensko občinstvo.

PROSTOR MLADIH

Marčna številka »Ognjišča«

Marčna številka Ognjišča se nam takoj prikupi že z lepo in pristrčno barvno fotografijo mlade matere, ki se igra s svojo malo hčerko. Barvne fotografije, ki jih prinaša Ognjišče na svojih platnicah, imajo zares pravo dokumentarno vrednost, saj bodo tudi poznejšim rodovom ohranile značilne obraze, človeške like in noše današnje mlade generacije. Isto velja seveda za marsikatero fotografijo v notranjosti mesečnika.

Kar zadeva vsebino te številke, se začenja s pismom Kristine, v katerem piše med drugim: »...Spet sem v morju dvomov, iz katerih ne znam izplavati. Včasih sem še prepričana v večno dobroto in ljubezen, večkrat pa ne najdem najmanjše stične točke med Bogom in svetom, v katerem sem. Še vedno hodim k maši, še sem takorekoč »verna«, le znotraj sem drugačna. Ne hrepenim po Bogu, tako daleč daleč je od mene. Včasih ga prosim: »Če si, zakaj mi ne daš milosti, da te spoznam? Zakaj ne daš milosti milijonom, ki tavajo v temi brez tebe?«. Gotovo je na vse to vplivalo tudi novo okolje in ljudje, s katerimi živim«. Oče urednik ji odgovarja: »Vero si prejela od svojih staršev in duhovnikov. Šla si jo raziskovat in marsikaj v njej ti ni jasno, zato se ti zdi, da si nedosledna, če ne zavržeš vsega, ker si te ali one stvari ne znaš razložiti. Bog se ti zdi premalo popoln, ker ga ne moreš spraviti v svoje enačbe, zato si očitaš, da si se »prisilila«, da vanj veruješ in tako varaš sebe in druge. Ti bi hotela vero, v kateri bi bilo vse enostavno, lahko, takoj dosegljivo. Od vere zahtevaš preveč. Ali bi bila vera, v kateri bi bilo vse jasno, sploh še vera? Vera pomeni, da zaupam Bogu tudi v tistih stvareh, ki mi niso jasne. Ne pohujšaj se nad temi trditvami. To ne pomeni, da mora biti tvoja vera slepa. V Ognji-

šču velikokrat pišemo ravno o tem, kako vera sloni na razumu. Kar je proti razumu, je tudi proti veri, kajti vera in razum sta nam dana od iste osebe — Boga. Vendar Bog tako presega našo pamet, da bi bilo otročje zahtevati, da bi mi Boga »razumeli«. Največja ovira je v tem, da je Bog nekaj čisto duhovnega, mi pa mislimo s pomočjo predstav ali domišljije, ki je vezana na materialno. Čiste misli brez materialne predstave smo komaj zmožni, pravijo psihologi«.

Zanimiv je intervju z duhovnikom prof. Jožetom Demšarjem, bivšim bogoslovniim profesorjem v Ljubljani, ki je dopolnil sto let. Poučeval je tudi na prvi slovenski gimnaziji, t.j. na škofijski gimnaziji v št. Vidu pri Ljubljani. Že od leta 1914 živi in deluje kot dušni pastir v šentpetrski fari. Z zanimanjem preberemo tudi anketo, kako mladi doživljajo in dojemaajo trpljenje. Poleg tega prinaša ognjišče članek o očaku Jakobu kot očetu izraelskega naroda, pismo misijonarja Miha Drevenška iz Zambije. Članek o Isaacu Newtonu, prilogo pod naslovom »Kdo pomaga papežu pri vodstvu Cerkve«, poročilo z obiska pri vedri bolni ženski v Brdih, ki da spet več življenjskega poguma tudi zdravim, reportažo o umetnem drsanju, članek o angleški pevki Tini Charles in konec romana »Srce zmaguje« flamskega pisatelja Antona Van de Veldeja. Nekaj je tudi leposlovja. Pesmi so prispevali Jože Gaber, Tončka Repnik, Eli, Meti Košir in Franjo Simončič, dve kratki zgodbi pa Dada in Marjanca. Naj omenimo še rubriko, ki vsebuje pisma mladih, dalje rubriko knjižnih recenzij, kjer so priporočene dobre knjige in članek o katedrali v Chartresu. Precej je krajših člankov in drobnih prispevkov, ki večajo zanimivost in privlačnost te revije za mlade.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Thornton Wilder:

ZAENKRAT SMO SE IZMAZALI

(The Skin of our Teeth)

igra v treh dejanjih

Režija: FRANCE JAMNIK

V petek, 18. t.m. ob 16. uri - ABONMA RED I

V petek, 18. t.m. ob 20. uri - ABONMA RED J

V soboto, 19. t.m. ob 20.30 - ABONMA RED F

— sindikalni.

V nedeljo, 20. t.m. ob 16. uri - ABONMA RED C

— prva nedelja po premieri.

V torek, 22. t.m. ob 20.30 - ABONMA RED D

— mladinski v sredo.

V četrtek, 24. t.m. ob 16. uri - ABONMA RED H

V četrtek, 24. t.m. ob 20.30 - ABONMA RED E

— mladinski v četrtek.

PRED NOVIMI NALOGAMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

zacijsko smo bili nekoliko šibki, nismo znali ali zmoгли dovolj valorizirati naših dosežkov, tudi zaradi tega, ker smo preveč odvisni od drugega slovenskega tiska, ki pa o našem delu navadno poroča s svojega zornega kota. Zadovoljni smo zato, da smo tako v Trstu kot v Gorici prišli vsaj do občasnih glasil, to je Naše poti v Gorici in Skupnosti v Trstu. Ponovno naj poudarimo krivico, ki nam je bila storjena s strani italijanskih vsedravnih strank, ki niso hotele dobiti poti javnega finansiranja Slovenske skupnosti in nam tako onemogočile organizacijski razmah in obenem spravile v nevarnost naše življenje in delo. Dejal sem, da je narodnostni problem iz vseh teh razlogov pri volitvah leta 1975 ostal v ozadju. Mi smo mnenja, da to ni zdravo za življenje in razvoj slovenstva v deželi in napravili bomo vse, da pride problem slovenstva zopet v ospredje istočasno s problemom družbenega razvoja in splošnega napredka, tako kot je že prišla ta problematika na dan v zadovoljivejši obliki pri parlamentarnih volitvah. Naši ljudje se morajo zavedati, da so najprej odgovorni za svojo narodno skupnost, na katero morajo stalno skrbeti in ji pomagati k splošnemu razvoju v vsej njeni razsežnosti in oblikah. Zavedati se moramo, da bi izolacija slovenske problematike v sorazmerju s socialno-družbeno tematiko lahko pomenila za Slovence v Italiji hud narodnostni udarec, ki bi se poznal tudi na zanamskih generacijah. Val ideološkega spopada je odigral svojo določeno vlogo tudi na volitvah leta 1975, na katerih smo zgubili mesto v goriškem pokrajinskem svetu ter stopili v manjšino v repntaborskem občinskem svetu. Na parlamentarnih volitvah leta 1976 pa je že bilo občutiti drugačno vzdušje, saj smo kot Slovenska skupnost obdržali svoje pozicije in celo pridobili v glasovih, kljub temu, da smo že vnaprej vedeli, da ne bomo izvolili svojega poslanca v parlament. Zaradi državnih in meddržavnih dogodkov (pri tem so imeli določeno vrednost tudi osimski dogovori) so narodnostna vprašanja Slovencev v Italiji zopet stopila v ospredje, najbrž tudi zaradi nove hujške bitke, ki so jo fašisti in revanšistični krogi sprožili v naših krajih zaradi mejnega problema. In SSK, ki je v tem vprašanju nosilka slovenskih narodnostnih problemov, je s svojim nastopom po celotnem območju dežele (kar se je prvič zgodilo) ne samo ohranila svoje število volivcev, ampak celo dokazala, da je zanimanje za manjšinsko problematiko živo, kljub vsem pritiskom, v vsej deželi.

Novo razdobje po Osimu

V zvezi z osimskimi sporazumi je dr. Štoka dejal: »Čeprav smo glede dokončnosti meje nekje žrtvovali tudi zamejski Slovenci kot del slovenskega naroda, smo iskreno zadovoljni, da sta se Italija in Jugoslavija dokončno sporazumeli glede meje. Začasna meja je vir sporov, sovraštva, nevarnosti, ki smo jih Slovenci grenko občutili v vseh teh povojnih letih; dokončna meja pa

je jamstvo za mir med državama in med narodi, ki ob meji živijo; dokončna meja je jamstvo za dobrososedske stike, srečanja in trgovinsko izmenjavo, je pa prav tako jamstvo za mir in prijateljstvo in to morajo ceniti vse generacije, mlajše in starejše, saj so rane, ki so nam vsem bile prizadete z zadnjo vojno še marsikje boleče in odprte. Naš pozdrav ureditvi meje je bil torej iskren, takojšen, brez vsakega pomišljanja.

Ob osimskih sporazumih je pa naša zaskrbljenost šla v dve drugi smeri: prva skrb je zadevala lokacijo in razsežnost industrijske cone na Krasu, druga skrb pa nezadostno formulacijo člena 8. sporazuma, ki govori o narodnostnih pravicah manjšin. Glede industrijske cone na Krasu smo povedali svoje mnenje tako v deželni svet, kot v tržaškem pokrajinskem svetu in v občinskih svetih Trsta in Gorice. Kot slovenska stranka smo poklicani, da mislimo prvenstveno na našo imovino, na našo narodno skupnost in njeno bodočnost. Zavedli smo se koristi, ki bi jih industrijska cona prinesla našim ljudem: zaposlitev, splošno boljše blaginjo, dvojezičnost na njenem ozemlju. Istočasno pa smo dali na tehnično negativne strani industrijske cone na Krasu, ker smo tako morali storiti. In ugotovili smo, da bi tako zasnovana industrijska cona na Krasu hudo ranila našega posestnika, oziroma kmeta Gropade, Padrič, Bazovice, Trebč, Opčin.

Globalna zaščita

Glede celovite zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji moramo tu ponoviti stališče, ki smo ga izdelali na zadnji seji deželnega tajništva, ko smo z zadovoljstvom ugotovili, da se minister Forlani ni omejil v senatu na probleme zaščite Slovencev v tržaški pokrajini, kot je to storil v obrazložitvi zakona o ratifikaciji v poslanski zbornici, ampak je v imenu vlade sprejel obvezno skupne senatne resolucije, ki govori o zaščiti »slovenske manjšine, ki živi v deželi FJB«; ta ministrov popravek nas lahko samo razveseljuje, saj so v tem smislu vključeni tudi beneški Slovenci. Obžalovali pa smo dejstvo, da ni minister govoril o kakih točnih rokih, v katerih naj bi vlada začela uresničevati globalno zaščito.«

V svojem poročilu je Drago Štoka podrobno obravnaval gospodarska in družbena vprašanja, urbanistične probleme, stike z ostalimi manjšinami v Italiji, tesne stike s koroškimi Slovenci ter odnose z matično državo. Posebno pozornost pa je govornik posvetil mladinskim vprašanjem. Na koncu svojega zares temeljitega poročila pa je dejal:

Slovenci - samostojni akterji

»Ugotovili smo, da je SSK narodno-politična, socialno in napredno usmerjena laična, na demokratičnih temedjih in pluralizmu sloneča skupna organizacija, ki ima ves značaj stranke in ki je potrebna zamejskim Slovincem v Italiji za njih narodni obstoj. Njen pluralizem ni nazorsko spajanje, ampak dokaz zrelosti, ki jo mora pokazati vsak posameznik in vsako občestvo, ko se odloča za njegovo usodo.

Prek SSK smo Slovenci v Italiji samoupravni subjekt, ki uveljavlja našo avtentično zgodovinsko samobitnost na vseh področjih, posebej na političnem, zavedajoč se stvarnosti, v kateri živimo in zavedajoč se, do katere meje smemo iti v sodelovanju z vsedravnimi strankami v boju za splošni razvoj v državi.

Nadvse važno je, da svojo bivanjsko vlogo odigramo kot samostojni akterji tudi in predvsem v političnem življenju, prek katerega se kuje usoda ne samo družbe nasploh, ampak pri nas predvsem slovenske narodne skupnosti, ki se po tragični fašistični dobi, zmagoviti narodno-osvobodilni vojni ter po nemirnih in nestalnih časih povojne dobe želi v varnejši pristan, v katerem bo v svojih narodnostnih, socialnih in ekonomskih problemih prišla do končne in zadovoljive rešitve, kjerkoli prebiva na ozemlju dežele Furlanije - Julijske prakine.«

Sledila so poročila pokrajinskih tajnikov za Tržaško Dolharja in za Goriško Terpina. Poročali so tudi predstavniki posameznih strankinih komisij, ki so zasedale predpoldne. Zarfadi pozne ure in ker je bila zvečer na sporedu spominska prireditve ob 40-letnici mučeniške smrti Lojzeta Bratuža, so na kongresu sklenili, da se bo razprava nadaljevala v soboto, 19. t.m.

Kongres bo v soboto izvolil tudi nove člane deželnega tajništva.

POJASNILO ŽUPANA ŠKERKA

V zvezi s širjenjem govoric o bližnjih volitvah z dne 27.3.1977 za izvolitev odbora za upravljanje medvejskega juserskega premoženja želi občinska uprava nuditi nekaj pojasnil.

Tukajšnja občinska uprava je zaradi odstopa komisarja za medvejsko jusersko imovino pozvala tržaško prefekturo, da sprejme predlog zainteresiranih občanov o imenovanju novega komisarja in dveh njegovih sodelavcev. Namesto da bi ugodila zahtevam Medvejev in občine (kot se je sicer v dosedanji praksi vedno dogajalo), je prefektura izdala dekret o izvedbi 2. člena zakona št. 278 z dne 17.4.1957 ter proglasila volitve za imenovanje odbora za upravljanje juserskega premoženja v Medjivasi.

Občinska uprava je nemudoma posegla pri prefekturi za odložitve omenjenega ukrepa v pričakovanju dovršitve postopka za dokončno

določitev lastninskega vprašanja tamkajšnjih juserskih zemljišč. Župan in podžupan sta nadalje v imenu občinske uprave predložila prefektu in podprefektu, da predstavljajo predvsem v sedanji pereči gospodarski stiski nameravane volitve poleg tega, da bodo prav gotovo povzročile negotovanje med mnogoštevilnimi zainteresiranimi občani, tudi neupravičeno trošenje finančnih sredstev. Vendar je bila prefektura popolnoma gluha do ugovarjanj tukajšnje občinske uprave z motivacijo, da je bila sama dolžna aplicirati zakonska določila na zahtevo deželnega juserskega komisarja.

Iz zgornjih utemeljitev jasno izhaja, da je uprava primorana izvesti operacije, ki jih predvideva prefektov dekret, obeta pa si, da bodo volitve potekale v duhu mirnega medsebojnega razumevanja. ŽUPAN: posl. Albin Škerk

»Navadni šahist vidi običajne poteze, šahovski genij pa poleg njih še katero vmesno.«

Ne spominjamo se več, kdo je trditev prvi izustil — bržda je spadal ali se vsaj prišteval v drugo od naštetih kategorij — njegove krilate besede pa radi vzamemo na posodo, da z njimi ponazorimo naravo tkim. vmesnih potez.

Zakaj je temu tako? Zakaj je vmesna poteza toliko težje opazna od običajne? Mogoče (a nismo povsem prepričani) zato, ker nima nobene prave zveze s splošnim igralčevim načrtom. Vse, kar stori, je, da uredi postransko zadevo, opravi majhno formalnost. Toda na koncu se izkaže, da bi brez te postranskosti, brez te malenkosti tudi celotni načrt klavirno propadel. V poziciji (Hašek, 1929):

BELI: Kb7, Sd8, Sh8, a3, b4, c3

ČRNI: Kb5, c7, d7, f4

je zmagoviti načrt belega kaj preprosto: skakač Sh8 naj se z zaporednim napadanjem črnega f-kmeta prizliža kralju in ga ob sodelovanju belih kmetov matira. Idealno polje za tako početje je seveda b2.

Načrt je torej tale:

1. Sg6 f3, 2. Se5 f2, 3. Sd3 f1-D, 4. Sb2

Beli je načrt izpeljal in grozi z dvema matoma: a4 mat in c4 mat, toda kaj, ko ima črni usodepolni šah. .. Dg+ in 5. .. Db2, nakar je z belim konec. Nekaj čisto drugega je, če namesto vsega gornjega igra beli najprej vmesno potezo:

1. Sc6!! dc6:

Druga črni nima. Na 1. .. f3 pade kmet s šahom. 2. Sd4: + in 3. Sf3: . Po drugih odgovorih črnega pa beli skakač dohiti in po potrebi blokira črnega f-kmeta.

Odtod dalje poteka zgoraj opisani načrt belega brezhibno: S

2. Sg6 f3, 3. Se5 f2, 4. Sd3 f1-D, 5. Sb2 in 6. a4 mat ali 6. c4 mat neizogibno sledi.

V čem je razlika med obema nadaljevanjema? V tem, da je sedaj diagonala h1-a8 zaprta. Zaprl jo je, prisiljen od prelepe vmesne poteze belega, črni sam. S tem je preprečil svoji lastni dami, ki se je medtem rodila, da s šahom pride do prepotrebnega tempa.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST

Sezona 1976-77

Osmi abonmajski koncert

V sredo, 23. marca 1977 ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

Klavirski recital JANEZ LOVŠE

Na sporedu: Matičič, Beethoven, Skrjabin, Ravel, Fauré, Chopin

Rezervacije in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (Ul. R. Manna 29, tel. 418-605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Z druge strani meje

STOLETNICA V LJUBLJANI

Minulo soboto, 12. marca, je v Ljubljani dopolnil sto let življenja najstarejši slovenski duhovnik, prof. dr. Lojze Demšar. Stoletnik je doma iz Skofje Loke, novo mašo pa je imel že v prejšnjem stoletju (1899). Duhovniško pot je začel kot kaplan v Kočevju, nato je bil prefekt v Alojzijevišču, profesor na prvi slovenski gimnaziji v St. Vidu (1905-1914), profesor verouka na učiteljski (1914-1932), profesor katehetike in pedagogike na teološki fakulteti (1920-1964), ravnatelj uršulinskega učiteljskega (1932-1945). Na Dunaju je naredil doktorat teologije (1906), v Ljubljani iz filozofije (1926), pred sedmimi leti pa ga je ljubljanska teološka fakulteta imenovala še za svojega častnega doktorja. Kljub vsem tem odgovornim službam je bil njegov življenjski slog vseskozi: skromnost, ponižnost, preprostost. Njegovo plemenitost in srčno dobroto so ljudje najbolje spoznali v spovednici, kjer stoletnik še vedno ne utrudno sprejema spovedance. Živi v župniji Sv. Petra v Ljubljani in kot pravijo, je njegovo nedeljsko »polejnasto opravilo pri Sv. Petru že desetletja dogodek nedelje, pojem izbranosti«. Iz intervjuja v Ognjišču povzemamo nekaj njegovih življenjskih navad: vstaja ob pol petih zjutraj, ob petih gre v cerkev, kjer ob delavnikih mašuje ob pol šestih. Nikoli ni bil resneje bolan. V življenju red v vsem: pri delu, pri hrani, pri spanju. Veliko je hodil peš. Redno prebira verske časopise in dnevnik Delo. Bere brez očal. Kot iz vsega tega vidimo, je stoletnik še vedno bister in delaven.

Njegov stoti rojstni dan je vzbudil veliko pozornost v slovenski javnosti in precej-

šen odmev v sredstvih družbenega obveščanja. Osebo je prišel čestitat stoletniku član predsedstva SFRJ in ZKJ Edvard Kardelj, kateremu je bil dr. Demšar profesor na učiteljski. Predsednik Tito je stoletnika odlikoval z redom zaslug za narod z zlato zvezdo; odlikovanje je slavlencu izročil Stane Kolman, predsednik Komisije SRS za odnose z verskimi skupnostmi. Tone Kovič, predsednik mesta Ljubljane, je dr. Demšarju izročil plaketo mesta Ljubljane, predstavniki republiške konference SZDL pa grafično umetnino Iveta Šubica. Nadškof Pogačnik je stoletnika imenoval za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja. Jubilanta so obiskali tudi novinarji Dela, Družine, Nedeljskega dnevnika, Tanjuga in Večera.

Verno občestvo je slavljenčevu stoletnico počastilo minulo nedeljo z enkratno, veličastno slovesnostjo pri Sv. Petru v Ljubljani. Prostorna šempetrska cerkev ni mogla sprejeti vseh, ki bi radi vanjo. Navzoči so bili vsi slovenski škofje in nuncij Cecchini, na koru vedno odlično pripravljen šempetrski zbor z gostom, proslavljenim slovenskim tenoristom Antonom Dermoto z Dunaja. Med številnimi pozdravi stoletniku naj omenimo brzojavko papeža Pavla VI., ki jo je prebral nadškof Pogačnik, medtem ko je bil slavnostni govornik ljubljanski pomožni škof Lenič.

—o—

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
PRIMORSKA POJE 77

v nedeljo, 20. marca 1977 ob 16. uri v Ljudskem domu v Križu.

Proslava 10-letnice Finžgarjevega doma

V nedeljo popoldne 6. marca je Finžgarjev dom na Opčinah s slavnostno akademijo obhajal svoje desetletno delovanje. Za to slavo je dvorana izgledala kar premajhna, kajti številno občinstvo jo je napolnilo. Po pozdravnih besedah kaplana Franca Pohajca sta se najprej predstavila ansambla »Rdeči nagelj« in »Zvezda«, ki sta s svojo neposrednostjo lepo podala nekaj znanih ljudskih pesmi. Ansabloma je sledil govor Saša Martelanca, ki je predvsem poudaril pomembnost slovenskih kulturno-prosvetnih domov, ki so posejani po naši deželi. Spomnil se je tudi glavnega pobudnika »Finžgarjevega doma« prof. Jožeta Peterlina. Po klenih govornikovih besedah je vokalni trio »Mavrica« občuteno zapel dvoje narodnih. Pesem Jožeta Pogačnika Domača zemlja nam je v lepoti barvnih diapozitivov in jasni recitativni dikciji Anke Peterlin pričarala vso lepoto naše domače zemlje. Ansambel »Galebi« nas je z vokalnim triom »Mavrica« z Avsenikovo pesmijo Pomladni zvonovi in drugima dvema melodijama popeljal v čudovit svet pomladanskih dni, ki so pred nami.

Ivo Sosič je s svojim priljubljenim in barvitim glasom prepričljivo podal znano Minattijevo pesem »Nekoga moraš imeti rad, pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen.« Prvi del je zaključil ansambel »Tajms«, ki nadaljuje svoje delovanje v nespremenjeni

zasedbi, kajti njegov harmonikar Janez Beličič se je po enem tednu bivanja med vojaki, začasno vrnil domov. Občinstvo je zato s toliko večjim navdušenjem pozdravilo Taimsov nastop. V drugem delu sta bila namesto običajne krpnike predvajana dva filma, ki sta podala lepoto narave, v katero naj bi na pobudo posameznih prosvetnih domov zahajala mladina. Zelo prijetno in sproščeno je povedal Beličičevo Pomladno pesem mladi Aleš Filipčič.

Slavnostno akademijo je zaključil openski cerkveni pevski zbor, ki je za to priložnost izbral zelo zahtevne umetne pesmi.

—o—

VPLIV INDUSTRIALIZACIJE
IN URBANIZACIJE NA ŽIVLJENJE
MALIH SKUPNOSTI

Industrijska prosta cona na Krasu postavlja slovensko zamejsko skupnost pred nove naloge in razmere, o katerih le malo vemo. Prav zato je dobrodošla vsaka informacija o vplivu podobnih pobud na življenje malih narodnostnih skupnosti. Primera lužiških Srbov in Waležanov nudita v tej smeri dosti gradiva za razmišljanje. Prisotnost dolgoletnega direktorja Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani Draga Druškoviča na večeru, ki ga organizira Kulturno združenje Most prihodnji četrtek, 24. t.m., jamči že vnaprej za zanimivo soočenje s problemom. Predavanje bo ob 20.15 v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.